

Yhdyskuntatoimen vuoden 2021 käyttötalouden talousarvion, vuosien 2022-2023 taloussuunitelman sekä vuosien 2021-2025 investointiohjelman valmistelu

142/02.02.00/2020

YLKV 25.08.2020 § 85

Lisätiedot:

yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju, puh. 050 304 1234
toimialasihteeri Leena Porvali, puh. 050 382 9233
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Talousarvion ja -suunitelman laadintaprosessi

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio sekä vähintään kolmea vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarvio on samalla suunnittelukauden ensimmäinen vuosi. Taloussuunitelman ja talousarvion valmistelusta sekä ohjeistuksesta vastaa kaupunginhallitus.

Yhdyskuntavaliokunta käsittelee toimialan talousarviota kokouksissaan 25.8. ja 15.9.2020. Rakennusvaliokunta käsittelee sekä hyväksyy oman talousarvioehdotuksensa syyskauden ensimmäisessä kokouksessaan, jonka jälkeen em. talousarvio sisällytetään lopullisena koko toimialan valmisteluun. Kaupunginhallitus käsittelee talousarviota marraskuun kokouksissaan ja lopullinen budjetti hyväksytään valtuuston kokouksessa 14.12.2020. Valiokuntakohtainen talousarvion ja taloussuunitelman valmistelu käsittelee käyttötalousarvion vuodelle 2021 sekä henkilöstö- ja investointisuunitelman vuosille 2021-2023(25). Valtuusto päättää sitovista määrärahoista tulosaluetasolla. Investoidun pääoman koron ja poistojen, sekä sisäisten vyörytysten osuudet tarkentuvat valtuuston budjettikäsittelyyn mennessä.

Investointiohjelma vahvistuu valtuustokäsittelyn myötä joulukuussa ja siihen perustuva lopullinen työohjelma tuodaan valiokunnalle hyväksyttäväksi vuoden 2021 alussa. Talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy myös kaupunkistrategian mukaisten viiden painopistealueen tavoitteiden edistämisen sekä toimenpiteet vuodelle 2021.

Lisäksi toimialat laativat talousarvion valmistelun yhteydessä henkilöstömitoituksen kehitystä koskevan arvion (henkilöstösuunitelman) suunnittelukaudelle ml. mahdollisten eläköitymisten vaikutukset mitoitukseen. Kaupungin toiminnot tulee järjestää siten, että kaupungin henkilöstön kokonaislukumäärä ei kasva 2021–2023, ellei voida osoittaa, että palvelutarve edellyttää sitä.

Valtuuston ohjeistuksen mukaisesti osavuosikatsausten yhteydessä raportoidaan käyttötalousarvion ja investointihankkeiden sekä strategisten tavoitteiden toteutumisesta.

Kauniaisten kaupunkistrategia vuosille 2018-2022

Kauniaisten kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 12.3.2018 § 4 uuden strategian käynnissä olevalle valtuustokaudelle. Strategiassa arvioidaan kaupungin nykytilannetta ja tulevia toimintaympäristön muutoksia ja niiden vaikutuksia kaupungin toimintaan ja tehtävien toteuttamiseen. Kaupunkistrategian arvojen mukaan "Grani on Aktiivinen, Elämäniloinen ja Yhteistyökykyinen". Strategiassa on viisi teemaa, jotka ovat:

- Kuntalainen keskiössä
- Elinvoimainen kaupunki
- Vihreä kävelykaupunki
- Oppimismyönteinen kaupunki
- Fiksun toiminnan, talouden ja yhteistyön Kauniainen

Jokaisen teeman alla on 2-5 tavoitetta ja tarkempia alatavoitteita.

Kaupunkistrategian vuosittaiset mitattavat tavoitteet asetetaan kunkin vuoden talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Toimialat työstävät ja tarkentavat talousarviovuoden tavoitteitaan em. pohjalta. Arviointi tehdään osavuosikatsausten ja tilinpäätösten yhteydessä. Yhdyskuntatoimen strategiset tavoitteet ja toimenpiteet jaetaan esityslistan **oheismateriaalina** valio-kunnan jäsenille luottamushenkilöiden Extranetissä.

Toiminta

Uuden MAL-sopimuksen neuvottelutulos vuosille 2020-2031 valtion, Helsingin seudun 14 kunnan ja HSL-kuntayhtymän kesken saavutettiin 2.6.2020. Sopimuksen toimenpiteet luovat edellytyksiä seudullisesti tarvitta vastaavalle monipuoliselle asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja -investointien ja maankäytön yhteensovittamiselle. Toteutusvalmiudessa oleva Espoon kaupunkiratahanke käynnistetään ja uusia raidehankkeita suunnitellaan. Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu 16 500 uutta asuntoa vuodessa kaudella 2020-23. Kauniaisten osuus tästä on 80 asuntoa vuosittain. Kauniainen on kaupunkistrategiassaan linjannut asukasluvun kasvuksi n. 1 % / v, mikä on linjassa MAL-sopimuksen asuntotuotantolukumäärien kanssa.

Kaavoituksella luodaan edellytykset asuntotuotannolle, palvelujen sijoittumiselle ja muulle kaupunkirakenteen kehitykselle. Kaupungin kaavoitusohjelma perustuu Kauniaisten maankäytön kehityskuvaan, jonka viimeisin tarkastelu on valmistunut vuonna 2015. Keskeinen strateginen tavoite kaupunkisuunnittelussa on Kauniaisten identiteetin vahvistaminen mm. vehreyttä vaalimalla.

Lähivuosina maanluovutustulot ovat vähäisiä ennen kuin kaupungintalon ja Tammikummun alueiden asemakaavan muutosten mahdollistaman rakennusoikeuden luovutus tuo muutamana vuonna suuremmat tulot. Lähivuosien taloussuunnitelmassa tonttien luovutukset on kuitenkin suunniteltu toteutettavaksi pääosin vuokraamalla, jolloin myyntitulot jäävät vähäisemmiksi.

Yhdyskuntatoimen toimialalla tehdään monipuolista yhteistyötä seudullisten toimijoiden, usein kuntayhtymien kanssa (joukkoliikenne (HSL), palo- ja pelastustoimi (LUP) ja ympäristöpalvelut (HSY, ESYT, MetropoliLab). Kau-

niainen maksaa osallisuudestaan yhteistyöhön kuntaosuuksia, jotka perustuvat sopimuksissa määritellyllä tavalla esim. väestöosuuteen ja/tai johdetaan kustannusten aiheuttamisperiaatteiden kautta. Erityisesti HSL-kuntaosuuteen kohdistuu voimakastakin korotuspainetta koronapandemiasta aiheutuneen lipputulojen romahtamisen vuoksi.

Kauniainen on asettanut kaupunkistrategiassaan tavoitteeksi 60 prosentin kasvihuonekaasujen päästövähennyksen v. 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä ja hiilineutraaliustavoitteen vuodelle 2035. Tavoitteeseen pääsemiseksi on laadittu tiekartta ja toimenpideohjelma. Toimenpiteiden toteutus, koordinointi ja seuranta yhdessä kaupungin ympäristöjohtoryhmän, eri toimialojen ja asukkaiden kanssa edellyttää henkilöresursointia, joten ympäristöasiantuntijan työpanos on jatkossakin välttämätön tavoitteen edistämiseksi.

Merkittävä osa yhdyskuntatoimen tuottamien palveluiden käyttötaloustalouksista aiheutuu kaupungin eri hallintokuntien käytössä olevien toimitilojen ylläpidosta. Kiinteistöjen määrällä on luonnollisesti myös suora vaikutus kaupungin investointiohjelmaan. On ilmeistä, että jatkuvasti kohoavien kiinteistökustannusten kasvun pysäyttämiseksi on tarkasteltava kaupungin toimitilojen tilankäyttöä kriittisesti ja tavoiteltava sen tehostamista, käytännössä määriteltävä kiinteistöt, joista voidaan luopua.

Käyttötalous 2021

Tuotot

Yhdyskuntatoimen tuloarvio tonttimyynnit ja maankäyttösopimuskorvaukset mukaan lukien on noin 16,480 miljoonaa euroa, kehysraamin ollessa 15,897 milj.euroa.

Yhdyskuntatoimen tuotot muodostuvat erinäisten palveluiden myötä saatavista myyntituotoista, vuokratuotoista sekä tonttimyyneistä. Ulkoiset tuotot noudattavat pitkälti edellisvuosien tasoa lukuun ottamatta tonttimyyneistä saatavia tuottoja, joissa voi olla suuriakin vuosittaisia eroja. Vuodelle 2021 arvioidut maankäyttösopimuskorvaukset ovat n. 2,8 miljoona euroa. Toimialan palvelutaksojen hinnat on tarkistettu vastaamaan palvelujen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia ja taksoja sekä tarpeellisin osin korotettu indeksikorotuksen mukaisesti.

Sisäiset erät

Sisäiset erät koostuvat lähinnä käyttäjähallintokunnilta perittävistä tilavuokrista ja sekä konevarikon laskuttamista kuljetuspalvelusta ja autojen käyttökorkorvauksista. Sisäisten vuokrien laskentamallia on muutettu siten, että vuokrassa on huomioitu tilinpäätösvoiton kirjanpitoarvon lisäksi myös valmistuvat talonrakennusinvestoinnit. Poistot on määritetty lisäämällä voimassa olevaan kirjanpitoarvoon myös valmistuvien hankkeiden kokonaiskustannusarvot. Poistoaikamenetelmänä on käytetty 20 vuoden tasapoistoa.

Menot

Valiokunnan menoarvio on 12,551 miljoonaa euroa KH:n asettaman meno-raamin ollessa 12,554 miljoonaa euroa. Toimintamenot noudattavat edellisen vuoden tasoa, yleiset indeksikorotukset huomioiden. Kehysraamiin on sisällytetty noin 600.000 euron korotus HSL-kuntaosuuden varalle koronapandemiasta aiheutuneen lipputulon romahduksen kattamiseksi. Vastaava kompensatio tarvittaneen myös kahden seuraavan vuoden ajan.

Talousarvio on laadittu tiukkaa taloudenpitoa noudattaen kustannustehokkuus, toiminnan tehostaminen sekä tuloksellisuus huomioiden. Toiminnan suunnittelussa on keskitytty perustehtävien suorittamiseen huolellisesti, uusia menoeriä välttämällä. Toimintakulujen budjetoinnissa on huomioitu tiedossa olevat toiminnan muutokset sekä kustannustason kehitys.

Henkilöstömenot

Henkilöstösuunnitelman mukaiset vakinaisten toimien ja virkojen palkkasummat sisältyvät budjettiin, palkkojen osalle on laskettu 2,59 %:n korotus. Toimialojen budjettiin on edellisvuoden tapaan sisällytetty lomapalkkavelat ja niiden sivukulut sekä eläkeperusteiset maksut. Eläkeperusteiset maksut ovat olleet alibudjetoituna vuoden 2020 talousarviossa, vuoden 2021 osuus on arvioitu täysmääräisenä, jolloin sivukulujen osuus on korottunut edellisvuoteen verraten.

Palvelujen ostot

Maankäytön palvelujen ostot on mitoitettu vastaamaan vuoden 2021 maankäytön suunnittelun tarpeita sekä asemakaavoitukseen liittyvien hiilineutraaliustavoitteita tukevien selvitysten laadintaa. Muiden palvelujen osuus on arvioitu yleiset indeksikorotukset huomioiden.

Aineet ja tarvikkeet

Sähkö siirtohintojen kustannuksiin ennakoidaan edelleen korotuksia. Muut aine- ja tarvikehankinnat on arvioitu yleisen kustannustason mukaisesti.

Avustukset

Kaupungin asunto-ohjelmaan 2017-2021 sisältyy periaate, jonka mukaan kaupunki tukee hissien rakentamista talousarviossa varatuin tai erikseen myöntämin määrärahoihin hissiavustuksia varten. Tämänhetkisen tiedon mukaan tulevalle vuodelle ei ole tiedossa avustukseen oikeutettuja hissirakennushankkeita, jolloin mahdolliset tulevat hankkeet rahoitetaan valtuustolta haettavan erillisen lisämäärärahan turvin.

Kuntaosuudet

Kuntaosuudet (HSL, HSY, LUP, ESYT; MetropoliLab) sisältyvät toimialan palvelujen ostojen alle varattaviin määrärahoihin. Ne perustuvat kaupungin ja palvelun toimittajan väliseen ostopalvelusopimukseen sekä kaupungin asukaslukuun, ja ovat yhteenlaskettuina euromääräisesti varsin merkittävät (19 % koko toimialan menoista vuonna 2021). Kuntaosuudet budjetoidaan sopimuskumppaneiden toimesta laadittujen talousarvioiden pohjalta.

HSY perii vesihuoltolain 19 a §:n mukaisesti jäsenkunnilta kustannuksia vastaavan ja yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisen maksun yleisiltä alueilta vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin johdettavan huleveden vie-

märöinnistä. Kauniaisten osuus tästä yleisten alueiden huleveden viemäröintimaksusta on 68 002 € (1%). Maksu astuu voimaan vaiheittain vuosien 2019-2021 aikana maksuosuuden ollessa vuonna 2019 1/3, vuonna 2020 2/3 ja vuonna 2021 täysimääräinen.

Uusimmassa toiminta- ja taloussuunnitelmaluonnoksessaan HSL esittää Kauniaisten vuoden 2021 kuntaosuuden suuruudeksi kolmen vaihtoehtoisen skenaarion mukaisesti seuraavaa:

- Skenaario nro 1: lipputulot 344,8 milj. euroa ja kuntaosuudet 408,8 milj. euroa (Kauniainen **1,284 M€**)
- Skenaario nro 2: lipputulot 306,5 milj. euroa ja kuntaosuudet 447,1 milj. euroa (Kauniainen **1,470 M€**)
- Skenaario nro 3: lipputulot 268,2 milj. euroa ja kuntaosuudet 485,4 milj. euroa (Kauniainen **1,657 M€**)

Vuoden 2021 talousarvio on laadittu skenaarion nro 2 pohjalta. Taloussuunnitelmassa tulee varautua vastaavan suuruisiin kuntaosuuksiin myös vuosina 2022-2023.

Sisäiset erät

Sisäiset erät koostuvat käyttäjähallintokuntien laskuttamista ruoka- ja puhdistuspalveluista, henkilöstöruokailun subventiosta, it-kustannuksista sekä koneveloituksista ja tilavuokrista.

Investoinnit 2021-2025

Investointien toteutus on merkittävä osa yhdyskuntatoimen, erityisesti tilakeskuksen, tehtäviä sekä yhdyskuntavaliokunnan päätöksentekoa. Investoinneilla on merkittävä vaikutus myös kaupungin taloudelliseen tasapainoon. Investointiosassa esitetään taulukkoon kootusti toistaiseksi tiedossa olevat investointihanke-esitykset (joille on olemassa KH:n hyväksymät tarveselvitykset) sekä niiden kokonaiskustannusarviot investointiryhmittäin.

Investointiohjelmaan kohdistuu merkittäviä paineita, talonrakennuksen osalta erityisesti alkuvuonna 2020 työskennelleen koulu- ja päiväkotiverkostotoimikunnan loppuraportissa esitettyjen hankkeiden kautta. Lisäksi energiatehokkuuden edistäminen edellyttää hankkeistusta ja kiinteistöjen kuntoarviot sisältävät suurehkojakin korjaustarpeita. Espoon kaupunkiratahanke on niinikään lähdössä toteutumaan, mikä tarkoittaa myös Kauniaisille euromääräisesti suurta infrainvestointia.

On selvää, että kaikkia investointiesityksiä ei ole resurssisyydestä mahdollista käynnistää toivotussa aikataulussa lähes yhtäaikaaisesti. On välttämätöntä priorisoida toteutusjärjestys ja harkita investointien aikataulut realistiselta pohjalta.

Henkilöstö

Yhdyskuntatoimen henkilöstömääräksi vuodelle 2021 esitetään 60,0 henkilöä, mikä on ennallaan vuoden 2020 tasoon verrattuna. Ainoana varsinaisena muutoksena esitetään määräaikaisen ympäristöasiantuntijan tehtävää vakinaistettavaksi vuoden 2021 alusta. Asia on sisältynyt jo vuoden 2020 henkilöstösuunnitelmaan. Esityksen perustelut alla.

Kaupungin strategisen hiilineutraaliustavoitteen edistämisessä on ympäristöasiantuntijan työpanos aivan välttämätön jatkossakin. Nykyinen määräaikaisuus myönnettiin vuosille 2019-2020. Näiden kahden vuoden aikana saavutetut tulokset ovat olleet erittäin hyvät, ja Kauniaisten päästövähennysten tiekartta ja toimenpideohjelmat ovat valmistuneet varsin kunnianhimoisella tasolla. Varsinainen työ on vasta aivan alussa, ja ilman resursointia sitä ei voida jatkaa. Ympäristöasiantuntija koordinoi päästövähennysten toimenpiteiden toteutus- ja seurantatyötä yhdessä kaupungin ympäristöjohtoryhmän, eri toimialojen ja asukkaiden kanssa. Työn jatkuvuuden varmistamiseksi esitetään tehtävälle jatkoa myös 1.1.2021 jälkeen vakinaisena resurssina. Kustannusvaikutus on n. 50.000 euroa vuositasolla.

Lisäksi väliaikaiseksi tarkoitettu LVI-asiantuntijan vakanssin muutos toiseksi projektivalvojaksi palautetaan vastaamaan vuoden 2020 henkilöstösuunnitelmaa. Tällöin tilakeskuksessa on jälleen yksi projektivalvoja sekä LVI-asiantuntija.

Kaupungin henkilöstösuunnitelma käsitellään henkilöstöjaostossa ennen varsinaista KH:n budjettikäsittelyä. Henkilöstösuunnitelman vakanssien lisäksi yhdyskuntatoimi, muiden toimialojen tavoin, käyttää kesä- ja kausi-työntekijöitä sekä tarvittaessa lomasijaisia ja/tai projektityöntekijöitä.

YTJ:

Valiokunta käy asiasta keskustelua ja merkitsee asian valmistelun tiedoksi. Lopullinen valiokunnan talousarvioesitys käsitellään seuraavassa kokouksessa 15.9.2020

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.